ගෞරවාර්හ කුලපති ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්ස,
ගරුතර මහා සංඝයා වහන්ස, පූජකතුමනි,
උපකුලපතිතුමනි,
පීඨාධිපතිවරුනි,
විශ්වවිද්‍යාලයීය සනාතන සභාවේ සහ පාලක සභාවේ සාමාජික භවතුනි,
විශ්වවිද්‍යාලයීය අධ්‍යයන, පරිපාලන හා අනධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලවල සාමාජික භවතුනි,
නවක උපාධිලාභීනි,
සම්භාවනීය අමුත්තනි,
නෝනාවරුනි, මහත්වරුනි,

අද දින පැවැත්වෙන උපාධි ප්‍රදානෝත්සව දේශනය පැවැත්වීමට හැකිවීම ඉතාමත් ප්‍රීතියක් මෙන්ම ගෞරවයක් ලෙස ද සලකමි. එබැවින්, ප්‍රථමයෙන්, උපකුලපති, ආචාර්ය එන්. එල්. ඒ. කරුණාරත්න මැතිතුමාට සහ ශාස්ත්‍ර පීඨයේ පීඨාධිපති මහාචාර්ය පී. අකුකෝරල මැතිතුමන්ට මෙන්ම උත්සවයේ සංවිධායක කමිටුවට ද, මා වෙත කරන ලද කාරුණික ආරාධනය වෙනුවෙන් මාගේ කෘතඥතාව පළ කිරීමට කැමැත්තෙමි. දෙවනුව, මෙම අවස්ථාවට සහභාගී වී සිටින සියලුම දෙනාට සමාජීය විද්‍යා හා මානව ශාස්ත්‍ර විෂය ධාරාවලින් උපාධිය සම්පූර්ණ කොට අද දින සහතිකපත්‍ර ලබා ගන්නා ඔවුන්ගේ සාර්ථකත්වය උදෙසා මාගේ උණුසුම් සුබ පැතුම් පිරිනැමීමට ද කැමැත්තෙමි.

උසස් අධ්‍යාපනය, විශේෂයෙන්ම විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය, ජාතියක කොඳු නාරටිය ලෙස සමාජයේ පුළුල් පිළිගැනීමකට ලක්ව තිබේ. විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය සෑම සමාජයකම ජීවත්වන්නන්ගේ ජීවිතවල ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කරයි. ගෝලීය දැනුම් ආර්ථිකයක් මත පදනම්ව පවත්නා ශ්‍රී ලංකාව වැනි මධ්‍යම ආදායම් ලබන රටවල විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය තීරණාත්මක වැදගත් භූමිකාවක් රහ දක්වයි. නූතනයේ, ආර්ථික සංවර්ධනය සහ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සංස්කෘතියක් ගොඩනැගීම සඳහා උසස් අධ්‍යාපනය අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් ලෙස අප විසින් පිළිගනු ලැබේ. සෑමටම සමාන ගුණාත්මක අධ්‍යාපන අවස්ථා ලබාදීම ඕනෑම සමාජයක සමාජ ආර්ථික සහ දේශපාලන සංවර්ධනය ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය ක්‍රමෝපායක් ලෙස මෙම වකවානුවේ දී පැහැදිලි ලෙස පෙනේ. විශ්වවිද්‍යාල සහ විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය එක් සිද්ධියක් නොව ක්‍රියාදාමයකි. විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය හුදකලා වූ සංසිද්ධියක් නොව එය ගෝලීය සහ ජාතික කොන්දේසිවලට යටත් වූ ප්‍රපංචයකි. කෙසේ වෙතත්, විශ්වවිද්‍යාලයක හෝ පිළිගත් ආයතනයක, ප්‍රථම උපාධි අපේක්ෂකකු හෝ පශ්වාද් උපාධි අපේක්ෂකයකු ලෙස විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීමේ අවස්ථාව සෑමටම නොලැබේ. එමනිසා, මාගේ දේශනය, අප රටේ විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයට විශේෂ අවධානය යොමු කරමින්, විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ වෙනස්වන ආකෘතිය පරීක්ෂා කොට බැලීමට යොමු කරනු කැමැත්තෙමි. මධ්‍යම ආදායම් ලබන රටක් බවට පත්වෙමින්

පවතින සහ වර්ධනය සහ බෙදා හැරීමේ සමානාත්මතාව තහවුරු කිරීම මගින් දිළිඳුකම තුරන් කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් පසුවන නූතන ශ්‍රී ලාංකේය සංදර්භයක් තුළ මෙය ඉතාමත් කාලීන මාතෘකාවකි.

සම්භාව්‍ය අකෘතියේ විශ්වවිද්‍යාල, මුලින්ම මධ්‍යකාලීන යුගයේ දී බටහිර ලෝකයේ බිහි විය. බොලොක්ඤඤා (Bologna) 1088, පැරිස් (Paris) 1150, ඔක්ස්පර්ඩ් (Oxford) 1167, කේම්බ්‍රිජ් (Cambridge) 1209, යන විශ්වවිද්‍යාල බටහිර ලෝකය සම්බන්ධ උදාහරණ ලෙස පෙන්නුම් කළ හැක. 13 වන සහ 19 වන ශත වර්ෂ අතර සහ ඉන් පසු කාල පරිච්ඡේදයන් තුළ, සම්භාව්‍ය හෙවත් පැරණි විශ්වවිද්‍යාල ආකෘතිය පරිවර්තනයේ රැල්ලට හසු විය. විශ්වවිද්‍යාලය මුලින්ම ආරම්භ වූයේ වැඩවසම් සමාජයේ තෝරාගත් හෝ ප්‍රභූ ජන කොටසකට, දේවධර්මය, දර්ශනය, සහ අනෙකුත් ශාස්ත්‍රීය පාඨමාලාවන් උගන්වන ප්‍රභූ ආකෘතියක් ලෙසිනි. 19 වන ශත වර්ෂයේ විශේෂයෙන් ජර්මනියේ සහ පසුකාලීනව එක්සත් ජනපදයේ, පර්යේෂණ විශ්වවිද්‍යාල බිහිවීම, විද්‍යාව හා තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම සහ වෘත්තිය අධ්‍යාපන ආයතනවල නැගී සිටීම විශ්වවිද්‍යාලයේ සම්භාව්‍ය භූමිකාව වෙනස්කිරීමට සමත් විය. බහුජන (Mass) විශ්වවිද්‍යාල සහ ජාත්‍යන්තර විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය ස්ථාපිත වීම අලුතින් සොයා ගනු ලැබූ පෙර දී විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමේ දී ඉගැන්වීම අවශ්‍ය නොවන බවට සැලකූ විෂය ක්ෂේත්‍රයන් ඉගැන්වීම සඳහා විෂය නිර්දේශ පුළුල් කිරීමත් සමගම, සම්භාව්‍ය සහ ප්‍රභූ ආදී ආකෘතියේ විශ්වවිද්‍යාලය ඉවත්වීම ආරම්භ විය .

එක්සත් රාජධානියේ විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ ගමන් පථය මගින් විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ වෙනස්වන ආකෘතිය විද්‍යමාන වේ. එක්සත් රාජධානියේ ඔක්ස්ෆර්ඩ් (Oxford) සහ කේම්බ්‍රිජ් (Cambridge) වැනි පැරණිතම විශ්වවිද්‍යාල සම්භාව්‍ය නැතහොත් ප්‍රභූවාදී ආකෘතිය නියෝජනය කරයි. 19 වන ශත වර්ෂයේ, වික්ටෝරියානු යුගයේ දී බිහි වූ මැන්චෙස්ටර් (Manchester) සහ බර්මින්හැම් (Birmingham) වැනි විශ්වවිද්‍යාල Red Brick ආකෘති ලෙස හඳුන්වන ලදී. 1960 දශකයේ දී බිහිවුණු විශ්වවිද්‍යාල ඝන වීදුරු (Plate glass) හෝ විශ්වවිද්‍යාල මණ්ඩප ලෙස හඳුන්වන ලදී. සසෙක්ස් (Sussex) එසෙක්ස් (Essex) එබඳු විශ්වවිද්‍යාල සඳහා උදාහරණ යි. නූතනයේ, බ්‍රිතාන්‍ය විශ්වවිද්‍යාල ආකෘතිය ජාත්‍යන්තර ආකෘතිය ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. ප්‍රභූ ආකෘතියේ විශ්වවිද්‍යාලයන්හි, විවිධ වෘත්තීන්ට සහ මහජන සේවයට කැඳවා ගෙන යන ආකාරයේ සුදුසු වයස් කාණ්ඩයෙන් 6 % පමණක් විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයට සහභාගී වූහ. 1960 දී මෙම සහභාගීත්වය 16 % ඉක්මවා ගිය අතර එය බහුජන ආකෘතියකට සමීප විය. වර්තමානයේ දී, 50 % ට වඩා වැඩි සහභාගීත්වය ජාත්‍යන්තර ආකෘති ගණයට අයත් වේ. එක්සත් රාජධානියේ, ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ, කැනඩාවේ සහ ජපානයේ විශ්වවිද්‍යාල ජාත්‍යන්තර ආකෘතියේ විශ්වවිද්‍යාල වේ. මීට අමතරව, බොහොමයක් විශ්වවිද්‍යාල ලෝක පූජිත (World Class) විශ්වවිද්‍යාල ලෙස ද හඳුන්වයි. උසස් අධ්‍යාපනයේ ගෝලීයකරණය සහ ජාත්‍යන්තරකරණය, එහි අතිවිශාල ව්‍යාප්තිය,

තාක්ෂණයේ බලපෑම, වෙළඳපලේ වර්ධනයවන භූමිකාව, උසස් අධ්‍යාපනය පුද්ගලීකරණය කිරීම, විෂය නිර්දේශ ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා වන විවිධ ප්‍රයත්න ආදිය විශ්වවිද්‍යාල ආකෘතියේ ස්වරූපය වෙනස් කිරීමට දායක විය.

විශ්වවිද්‍යාලයේ ආකෘතිය වෙනස් වීමත් සමගම, විශ්වවිද්‍යාලයෙහි අරමුණු සහ අපේක්ෂාවන් ද වෙනස් විය. 1963 දී, උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රොබින්ස් කමිටුව (Robbins Committee) විසින් නිකුත් කරන ලද වාර්තාවෙන්, විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතියේ අරමුණු හතරක් අර්ථ නිරූපණය කරන ලදී. ඉන් පළමු අරමුණ වූයේ කුශලතා මත ඉගැන්වීම, දෙවැන්න මගින් හුදු විශේෂඥයන් පිරිසක් බිහි කිරීම නොව මනසේ සාමාන්‍ය ශක්තිය උසස් කරමින් වඩා වැඩදායී ස්ත්‍රීන් සහ පුරුෂයන් බිහි කිරීම අරමුණු කර ඇත. තෙවැන්න වූයේ, ඉගැන්වීම පර්යේෂණයෙන් වෙන් නොකළ යුතුයි යන්නයි. අවසාන වශයෙන්, පොදු සංස්කෘතියක් සහ පොදු ප්‍රමිතිගත පුරවැසිභාවයක් සම්ප්‍රේෂණය කිරීම, වඩා පුළුල් වූ සංවර්ධනයක් උදෙසා දායකවීමක් ලෙස අර්ථ නිරූපණය කර ඇත. රොබින්ස් වාර්තාව විශ්වවිද්‍යාල පිළිබඳව වඩා ඉංග්‍රීසි දෘෂ්ටිකෝණයක් නියෝජනය කළේය. 19 වන ශත වර්ෂයේ මැද භාගයේ දී, ජෝන් හෙන්රි නිව්මන් (John Henry Newman) විසින්, වඩා පුළුල් වූ ලිබරල් අධ්‍යාපනයක් හඹායෑම සඳහා විශේෂීකරණය වූ පුහුණුව යටත් අංගයක් ලෙස දක්වන ලද, විශ්ව දැනුමෙන් සපිරි ස්ථානයක් ලෙස විශ්වවිද්‍යාලය අර්ථ දක්වා ඇත.

ඔහුගේ කල්පනාව වූයේ දැනුම හඹා යා යුත්තේ දැනුම සඳහාම බවයි. ඔහුට අනුව සත්‍යය සොයා යාම යනු ශිෂ්ටත්වයට පත් පුද්ගලයාගේ පෞරුෂත්වය හැඩගසන සහ සදාචාරාත්මක සහ ආගමික අධ්‍යාපනයෙන් වෙන් කළ නොහැකි අධ්‍යාපනික පරමාදර්ශයේ කොටසකි. අධ්‍යාපනය මගින් පටු විශේෂඥයන් නොව සාමාන්‍ය පුද්ගලයන් බිහි කළ යුතු යැයි සහ පුළුල් වූ , රැකියා අවස්ථා සඳහා ගැළපෙන ලෙස මනස පුරුදු පුහුණු කළ හැකි බව කියවෙන බ්‍රිතාන්‍ය විශ්වාසය සංවර්ධනය කිරීමේ ලා ඔහුගේ අදහස් උපකාරී විය. විල්හෙල්ම් වොන් හම්බෝල්ට් (Wilhelm von Humboldt) ගේ විශ්වවිද්‍යාලය පිළිබඳ සංකල්පය ජර්මනියේ, සහ යුරෝපයේ අනෙකුත් කොටස්වල මෙන්ම පසුකාලීනව ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ ද ආකෘතිය විය. ඔහුට අනුව විශ්වවිද්‍යාලය යනු පොදු කර්තව්‍යයක නිරත වූ ශිෂ්‍යයන්ගේ සහ විද්‍යාර්ථීන්ගේ සමාජයකි.

ආකෘතියේ සහ අපේක්ෂාවන්ගේ වෙනස්වීම මගින් විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතියේ චරිතාංගයන් වෙනස්කමට ලක් විය. මෙම අංග අතුරින්, උසස් අධ්‍යාපනය විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී විශ්වවිද්‍යාල ස්වතන්ත්‍රවීම (autonomy) සහ අධ්‍යයන නිදහස (academic freedom) සහිතවීම චිරාගත සංකල්පය වේ. විශ්වවිද්‍යාල යනු ඉගැන්වීම සහ පර්යේෂණ සඳහා පහසුකම් සපයමින්, දැනුම පරිණාමය වීමේ දී උසස් ඉගෙනුමට සහභාගී විය හැකි සහ විභාග පැවැත්වීම මෙන්ම උපාධි ලබා දීමේ අධිකාරිය සහිත ආයතන වේ. මැග්නා අධිකාරී (Magna Charta Observatory)

පත්‍රයෙහි අර්ථ දක්වා ඇති පරිදි විශ්වවිද්‍යාල ස්වතන්ත්‍රභාවය පහත පරිදි වේ. "භූගෝලීය සහ ඓතිහාසික උරුමයන් හේතුවෙන්, සමාජයන්ගේ හදවත තුළ විවිධ ලෙස සංවිධානය වූ ස්වයංපාලන ආයතනයකි; පර්යේෂණ සහ ඉගෙනුම් උපක්‍රම මගින් එය සංස්කෘතිය නිර්මාණය කර, පරීක්ෂා කර, අගය කර දක්වයි. තම ලෝකය වටා ඇති අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීමට හා සපුරාලීමට, එහි ඉගැන්වීම හා පර්යේෂණ, සදාචාරාත්මකව සහ බුද්ධිමත්ව, සෑම දේශපාලන සහ ආර්ථික බලවේගයන්ගෙන් නිදහස් විය යුතුයි."

විශ්වවිද්‍යාල ස්වතන්ත්‍රවීම සඳහා වන උද්ඝෝෂණයන් අධ්‍යයන නිදහසකින් තොරව ඵල රහිත වේ. තමන් වෙත තීරණ ගැනීමේ හැකියාව ලබා දෙන ස්වතන්ත්‍රය පිළිබඳව බලධාරීන් කථා කළ ද, ගුරුවරුන් වඩා අගය කරනුයේ විශ්වවිද්‍යාලය තුළ පවත්නා අධ්‍යයන නිදහසයි. අධ්‍යයන නිදහසකින් තොර විශ්වවිද්‍යාල ස්වතන්ත්‍රය හුදු රැවටීමක් පමණක් වන අතර එය ඉතාමත් උද්වේගකර හිංසනයන්ට මූල පුරනු ඇත. එසේ හෙයින්, අධ්‍යයන නිදහස, විශ්වවිද්‍යාල ස්වතන්ත්‍ර සංකල්ප සමග ඉතාමත් සමීපයෙන් බැඳී ඇත. දර් එස් සලාම් ප්‍රකාශය (Dar Es Salam Declaration) ප්‍රකාර, නිදහස යනු, රාජ්‍ය හෝ වෙනත් පොදු බලධාරියකු පිළිබඳ භීතියකින් තොරව එවැනි බලවේගයන්ගේ මැදිහත් වීමක් නොමැතිව, ඉගැන්වීම පර්යේෂණ පැවැත්වීම, ලේඛනය, ඉගෙනුම, තොරතුරු හුවමාරුව සහ බෙදා හැරීම, මෙන්ම සේවා සැපයීම ආදී කාර්යයන් සපුරාලීම සඳහා, තනිව හෝ සාමූහිකව අධ්‍යයන ප්‍රජාවේ සාමාජිකයන් වෙත ඇති අයිතියයි. එසේ ගත් කල, අධ්‍යයන නිදහස යනු අනවශ්‍ය මැදිහත්වීම්වලින් තොරව දැනුම හඹායෑම සඳහා ගුරුවරුන්, ශිෂ්‍යයන් සහ අධ්‍යයන ආයතන වෙත ඇති නිදහසයි.

මෙසේ විශ්වවිද්‍යාල යනු, අධ්‍යයන කාර්යයන් පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා ස්වතන්ත්‍රභාවයක් සහිතව පවත්නා උසස් ඉගෙනුම් ආයතනයි. එය පොදුවේ විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රජාවට අදාළ වේ. අධ්‍යයන නිදහස ඇතැම් විට මානව අයිතිවාසිකම්වල වැදගත් කොටසක් ලෙස අර්ථ දක්වා ඇත. නව දැනුම, නව පාඨමාලා මෙන්ම, ඕනෑම විෂය ක්ෂේත්‍රයක නිදහස් වර්ධනය ඇති කිරීමට අධ්‍යයන නිදහසට හැකි විය යුතුයි. මීට අමතරව, විවාදයක් විමර්ශනය කිරීමේ සහ යම් දෙන ලද විෂය ක්ෂේත්‍රයක පැතිකඩක් පර්යේෂණයට ලක් කිරීමේ හැකියාව අධ්‍යයන නිදහස සතු විය යුතුයි. එලෙස, රටක පවත්නා සමාජ හෝ දේශපාලනික වටපිටාව මගින් සිදුවිය හැකි බලපෑම්වලට හසු නොවී, යථ විෂය ක්ෂේත්‍රයක නිදහස් සහ සාධාරණ වර්ධනය, තම අධ්‍යයන නිදහස මගින් උසස් කිරීමට විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයට හැකියාව ඇත. අධ්‍යයන නිදහස යනු හුදු මූලික වටිනාකමක් නොවේ. එය විවිධ ජන්දදායකයන් සහ පාර්ශ්වකරුවන් සඳහා වන තම මෙහෙවර සපුරාලීම සඳහා උසස් අධ්‍යාපනය විසින් භාවිත කරනු ලබන මාර්ගයක් ද වේ. නිදහස යනු අයිතියක් සහ යුතුකමක් ද වනු ඇත.

ඉගැන්වීම්/ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය, ශිෂ්‍යයන් සමග පවත්නා සම්බන්ධතාව, ශිෂ්‍යයන්ට උපදේශන සැපයීම, විෂය නිර්දේශ සංවර්ධනය, පශ්චාද් උපාධි ඉගෙනුම් සහ කෙටිකාලීන වැඩසටහන් තුළින් පවරා ඇති ප්‍රධාන වගකීම නොසලකා හැර තම පුද්ගලික ආදායම් අවස්ථා උපරිම කර ගැනීම පිණිස ලබා දී ඇති අවස්ථාවක් ලෙස ඇතැම් ආචාර්යවරුන්, අධ්‍යයන නිදහස වැරදි ලෙස අර්ථ කථනය කරනු දැකිය හැක. ශිෂ්‍යන්ට තම සමාසිකය තුළ ඉතා සමීප සම්බන්ධතාවක් පවත්නා ගෙන යෑමේ අවස්ථාව ගිලිහී යෑම හේතුවෙන් විශ්වවිද්‍යාලවල බොහොමයක් ගැටළු මතු වී ඇත.

එබැවින්ම, මෙම සංකල්පයන් සාකල්‍ය ලෙස සාක්ෂි දරන්නේ නැත. ඇතැම් අවස්ථාවන්හි දී සහ ඇතැම් ස්ථානයන්හි දී විවිධ වූ ස්වතන්ත්‍ර උපාධි පිරිනැමීම සහ අධ්‍යයන නිදහස ලබාදීම බහුලව භාවිතවන ක්‍රමයයි. විශ්වවිද්‍යාලයක් සම්පූර්ණයෙන්ම මහජන මුදලින් යැපෙන්නේ නම්, එය රජයට වගකිව යුතු බවට හැඟීමක් පවතී. පසුගිය කාලය තුළ ඇති වූ මතභේදයන් ගේ ප්‍රධානතම සාධකයක් වූයේ, ස්වතන්ත්‍රය (autonomy) සහ වගවීම (accountability) අතර ඇති සම්බන්ධයයි.

විශාල වගවීමක් තහවුරු කරනු වස්, බ්‍රිතාන්‍ය සහ නෙදර්ලන්තය වැනි රටවල් ස්වතන්ත්‍රය සීමා කර ඇති අතර නව පරිපාලන ව්‍යුහයක් ක්‍රියාත්මක කර ඇත. කාර්ය මණ්ඩලය තේරීම, ශිෂ්‍යයන් තේරීම, විෂය නිර්දේශය සහ අධ්‍යයන ප්‍රමිතීන් පාලනය, පර්යේෂණ වැඩ සටහන් පිළිගැනීම, අභ්‍යන්තර අරමුදල් වෙන් කිරීම සහ තම අරමුදල ජනනය කර ගැනීම වැනි ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා ආයතනික ස්වතන්ත්‍රය සහ අධ්‍යයන නිදහසට අදාළ බව සලකනු ලැබේ. මෙවැනි සංදර්භයක් තුළ, වෙළඳපොල ප්‍රතිචාර්යතාව සහ විෂය නිර්දේශ සංවර්ධනය වැනි පාරිභාෂිතය අධ්‍යයනය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

<u>වෙළඳපොල ප්‍රතිචාරය සහ විෂය නිර්දේශය</u>

වෙළඳපොල යනු සේවාවක් හෝ නිපැයුමක් සඳහා වන සැපයුම හා ඉල්ලුම හමුවන මංසලකි. එබැවින් වෙළඳපොළ යනු, සැපයුම්කරුවන් ලෙස රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාලයන්ගෙන් පිටව යන උපාධිධාරීන් සහ රැකියා අවස්ථා සඳහා සේවායෝජකයා විසින් උපාධිධාරීන් බලාපොරොත්තු වීමේ ඉල්ලුම හමුවන අවස්ථාවයි. බොහෝවිට සිදුවන ආකාරයට, ඉල්ලුමට සරිලන සැපයුමක් නොමැති අතර උසස් අධ්‍යාපනයේ දී පවා ඉල්ලුමට සරිලන සැපයුමක් නොමැත. මෙම නොගැළපීම හේතුවෙන්, මෙම සපුරාලිය නොහැකි ඉල්ලුම ආයතනය තුළ ලබාදෙන පුහුණුව මගින් හෝ විදේශ උපාධි හෝ ඊට සමාන සුදුසුකම් මගින් සපුරාලනු ඇත. සාරධර්ම පිළිබඳ තමන්ගේම උපකල්පනයන් සහ ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා වන විරෝධය සමග මෙම සැපයුම් අංශයේ පසුවන බහුතරය එම අඩුව අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යයි.

වෙළඳපොල දෙස ඉතා ඕනෑකමින් බලන කල, අප විසින් අවධානය යොමුකළ යුතු බොහොමයක් වැදගත් අංශ පවතී. පළමුව, තාක්ෂණික ප්‍රභවයක් ඇති රැකියා සඳහා වන ඉහල නගින ඉල්ලුම පුහුණු උපාධිධාරීන්ගෙන් සපුරාලිය යුතුයි.

පුළුල් ලෙස බැලූ කල එවැන්නන් ලෙස සැලකෙන්නේ, විද්‍යාඥයන්, වෛද්‍යවරුන්, ඉංජිනේරුවන්,කළමනාකරුවන් සහ ගණකාධිකරුවන්ය. මේ සැම පුළුල් ප්‍රභේදයක්ම, නිරන්තරයෙන් වැඩිවන නිෂ්පාදන, සේවා සහ කෘෂිකාර්මික අංශයන්හි සම්බන්ධකම් දරනු ඇත. එබැවින් සැපයුම ඒ හා අනුකූලව අනුබද්ධ විය යුතු අතර විෂය නිර්දේශය ද වෙළඳපොල අවශ්‍යතාවට ප්‍රතිචාර දැක්විය යුතුයි. දෙවනුව, ඉගැන්වීම සහ රාජ්‍ය සේවා වැනි වෘත්තීන් සඳහා බොහොමයක් උපාධිධාරීන් බඳවා ගනු ඇත. මෙම අංශයන් සඳහා වන ඕනෑම මැදිහත්වීමක් රටේ ආර්ථික සංවර්ධනයට සම්බන්ධතාවක් පවතී. තෙවනුව, උසස් අධ්‍යාපනයේ නිත්‍ය පිළිවෙත ක්‍රියාත්මක කිරීම, ගවේෂණය කිරීම, සහ නව්‍යකරණයේ විකල්ප ක්‍රියාවට නැංවීම ආදිය මගින් ආර්ථිකයට අගය එකතු කිරීමක් අවශ්‍ය වේ. තාක්ෂණික වශයෙන් සහ නව්‍යකරණයෙන් පිරිපුන්, කර්මාන්ත, කෘෂිකාර්මික සහ සේවා වැනි රටේ ප්‍රධාන ආර්ථික අංශයන් තුළ පර්යේෂණ පැවැත්වීම අවශ්‍යම කාරණයක් වන අතර නව තොරතුරු සහ තාක්ෂණය මෙම අංශයන්ගේ වර්ධනය උද්දීපනය කරනු ලබයි. අපගේ දේශීය සම්පත් සඳහා වඩා විශාල අගය එකතු කිරීමක් සඳහා තාක්ෂණික නව්‍යකරණයට අවධානය යොමු කරමින් අපගේ ආයතන මගින් දැනට ලබාදෙන පර්යේෂණ, පරීක්ෂණ මට්ටමේ පවතී.

අදාළ සේවාවන් සමග ඉල්ලුම් සාධකය සඳහා ප්‍රතිචාර ලබාදීමේ අනුකූලතාවක් ඇත. එසේ හෙයින්, පාරිභෝගිකයාගේ අපේක්ෂාවන් සමග ගැළපෙන නිපැයුම් සේවාවක් ඉල්ලුමට සරිලන ලෙස ලබාදීම මින් අදහස් කෙරේ. උපාධිධාරී ගුණාංග, සම්බන්ධතා සහ ප්‍රතිරූප වැනි අගය එකතු කිරීමේ අංග සමග අපේක්ෂාවන් ගිලී ඇත.

උපාධි වැඩසටහන්වල ශක්තිමත්භාවය, විශ්වවිද්‍යාල සහ සේවකයන්ගේ ප්‍රවර්තනය සහ රටේ ආර්ථිකය සඳහා අධ්‍යයන ආයතනයන්හි විෂය නිර්දේශ සංවර්ධනය සහ පර්යේෂණ පැවැත්වීම තීරණාත්මක සාධකයක් වී ඇත. වෙළඳපොලේ අවශ්‍යතාවන්ට අධ්‍යයන ආයතනයන්ගේ ප්‍රතිචාර්යතාව මත පදනම් වන ආර්ථික සංවර්ධනයට අදාළ මෙම අන්තර් බන්ධනයන් උසස් අධ්‍යාපනයේ වඩාත්ම තීරණාත්මක ක්ෂේත්‍රයයි. මෙවැනි තරඟකාරී වටපිටාවක් තුළ, සාම්ප්‍රදායික සටහන් ලබාදීමේ කිසිදු ප්‍රයෝජනයක් නැත. ව්‍යාපාරයකදී හෝ රැකියාවකදී මතුවන ගැටළු සඳහා ආමන්ත්‍රණය කළ හැකි වඩා යහපත් ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියක් අවශ්‍ය වන නව්‍යකරණයේ අභියෝගයන්ට මුහුණදීමට අපොහොසත් අදක්ෂ උපාධිධාරීන් මේ මගින් බිහි වී ඇත. නූතනයේ, ලිබරල් වෘත්තිය නොවන අධ්‍යාපනයෙන් වෙන්ව කර්මාන්ත අංශය සමග ඉතා සමීප සම්බන්ධතාවක්

පවත්වමින් වෘත්තීය විෂය නිර්දේශයක් සඳහා මාරු වීමට විශ්වවිද්‍යාල යොමු වී ඇත. ස්වීඩනය වැනි ඇතැම් රටවල, විශ්වවිද්‍යාලයේ පාලක සභාවට කර්මාන්ත අංශයේ නියෝජිතයන් ද සහභාගි කරවා ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපන සංවර්ධනය තුළ විශ්වවිද්‍යාලයක වෙනස්වන ආකෘතිය සහ එහි චරිතාංග අතර සම්බන්ධත්වය පරීක්ෂාවට ලක් කරයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය

1942 වර්ෂයේ දී, ලංකා විශ්වවිද්‍යාලය ස්ථාපිත කිරීම, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ ආරම්භයයි. එම විශ්වවිද්‍යාලය පදනම් වූයේ ඔක්ස්-බ්‍රිජ් (Ox-bridge) හෝ ප්‍රභූ ආකෘතිය මතයි. එය අධ්‍යාපන නිදහස සහිත ස්වතන්ත්‍ර ආයතනයක් විය. 1959 දී, ප්‍රමුඛ පෙලේ බෞද්ධ පිරිවෙන් දෙකක් උසස් කර ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර සහ කැලණිය යන විශ්වවිද්‍යාල පිහිටුවීම මගින් ප්‍රභූ සහ දේශීය ආකෘතියේ මිශ්‍රණයකින් යුත් විශ්වවිද්‍යාල බිහි විය. වර්තමානයේදී, ශ්‍රී ලාංකේය විශ්වවිද්‍යාල බහුජන ආකෘතියක එලිපත්තේ සිටී. අනුබද්ධ විශ්වවිද්‍යාලයන් ගෙන් පරිණාමය වූ නව විශ්වවිද්‍යාල වඩාත් උචිත උදාහරණයන් ලෙස දැක්විය හැක. නිදහස් අධ්‍යාපනය පදනම් කොට ගෙන විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය ක්‍රියාත්මක වුවද, කාර්ය මණ්ඩල තෝරා ගැනීම, ශිෂ්‍යයන් තෝරා ගැනීම සහ විෂයමාලා පාලනය සඳහා ඇති අයිතිය සුරක්ෂිත කරනු ඇත. වර්තමානයේදී, ශ්‍රී ලාංකේය විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය, සම්ප්‍රදායික විශ්වවිද්‍යාල 14ක්, මණ්ඩප 3 ක් සහ විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාවේ විෂය පථය තුළ පවත්නා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලයකින් ද සමන්විත වේ. දැනට අභ්‍යන්තර සිසුන් 70,000 ක් පමණ ලියාපදිංචි කර ගනිමින්, රට පුරා විසුරුණු විශ්වවිද්‍යාල ජාලයක් පවතී. විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය විසින් සිසුන් 30,000ක් ලියාපදිංචි කරගනු ලබන අතර අනෙක් විශ්වවිද්‍යාල එකොළහක බාහිර උපාධි වැඩසටහන් සඳහා සිසුන් 2,40,000 ක් ලියාපදිංචි කරගනී. රටේ ආයෝජන මණ්ඩලයේ අනුමැතිය සහිතව පිහිටුවා ඇති වෛදේශීය ආයතන (cross-border) 60 – 70 මගින් ශිෂ්‍යයන් 50,000 ක් පමණ ලියාපදිංචි කරගනු ලැබේ. මෙසේ, විවිධ ක්‍රම යටතේ උසස් අධ්‍යාපන අවස්ථා සඳහා සිසුන් 80,000 ක් පමණ වාර්ෂිකව ලියාපදිංචි වේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ දළ ලියාපදිංචි අනුපාතය (Gross Enrollment Ratio) 16% ක් පමණ ඇතැයි ඇස්තමේන්තු ගත කර ඇති අතර එය දකුණු ආසියාවේ ඉහළම අගයයි.

උසස් අධ්‍යාපනයේ ව්‍යාප්තියත් සමග, 1966 අංක 20 දරන උසස් අධ්‍යාපන පනත මගින් උසස් අධ්‍යාපනය විධිමත් කිරීමට සහ සම්බන්ධීකරණය කිරීමට රජය මැදිහත් විය. මෙම පනත මගින්, උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වන ජාතික සභාව (National Council for Higher Education) ඇති විය. උපකුලපතිතුමා උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යතුමා විසින් පත් කරන ලද නිලධාරියෙක් විය. 1972 අංක 1 දරන විශ්වවිද්‍යාල පනත මගින් විශ්වවිද්‍යාලවල රාජ්‍ය පාලනය වඩාත් ශක්තිමත් කරනු ලැබිය. 1978 අංක 16 දරන විශ්වවිද්‍යාල පනත මගින් විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන

කොමිෂන් සභාව සහ විශ්වවිද්‍යාල සේවා අභියාචනා මණ්ඩලය පිහිටුවන ලදී. විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාවේ ප්‍රධාන කාර්යභාරය වනුයේ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අනුව යමින් සැලසුම් කිරීම හා සම්බන්ධීකරණය, පරිපාලනය විධිමත් කිරීම, ප්‍රමිතීන් පවත්වා ගැනීම, රාජ්‍ය අරමුදල් බෙදා හැරීම සහ වියදම් පාලනය කිරීමය. උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය හා විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව සමග සාකච්ඡා කර උපකුලපතිවරුන් පත් කිරීම සහ ඉවත් කිරීමේ බලය ජනාධිපතිතුමා සතු වේ. මහජනයාට වගවිය යුතු හෙයින් සහ මූල්‍ය සහයෝගය හේතුවෙන් රජය විසින් විවිධ නියාමන නියෝජිත ආයතන සහ අනෙකුත් ආයතන හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල ඉතා සමීපව අධීක්ෂණය කරනු ලබයි. ඒවා පහත සඳහන් පරිදි වේ: උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය, විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව, විශ්වවිද්‍යාල සේවා අභියාචන මණ්ඩලය, විගණකාධිපති, පාර්ලිමේන්තු උපදේශක කාරක සභාව, පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභාව සහ මහ භාණ්ඩාගාරයයි. උසස් අධ්‍යාපනය දේශපාලනීකරණය වීම සහ ශිෂ්‍ය සංගම් හරහා සංවිධානයෙන් පරිබාහිරව තරුණයන් විසින් මෙහෙයවන ලද කැරලි කෝලාහල සංස්ථාගත ස්වභාවය හේතුවෙන් විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ ස්වායත්තභාවයට සහ අධ්‍යයන නිදහසට දැඩිව බලපෑම් ඇති වේ.

නූතන උපනතීන්

ශ්‍රී ලාංකේය විශ්වවිද්‍යාලයන් විසින් මුහුණ දෙනු ලබන බලවත් අභියෝගයක් වනුයේ, නූතන ගෝලීය භූමිකාවේ වෙනස්වන අවශ්‍යතාවන්ට සරිලන පරිදි ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමයි. විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය වෙළඳපොල වෙත දිශාගත වූ පද්ධතියන් කරා පරිණාමනය කිරීමට ලෝක බැංකුව විසින් මූල්‍ය සහයෝගය ලබා දී ඇත. එම විචල්‍යතා නම්: (අ) විෂය මාලාවේ සහ උපාධි පාඨමාලාවන්ගේ ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් (ආ) නව්‍ය පාඨමාලා සහ එම විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම, (ඇ) නූතන ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේදයන් පුළුල් ලෙස භාවිතය සහ විශේෂයෙන් තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිත කිරීම, (ඈ) ඵලදායි කාර්ය මණ්ඩල සංවර්ධන වැඩසටහන්, (ඉ) පර්යේෂණ ක්‍රියාකාරකම් ඉහළ දැමීම සහ ශක්තිමත් කිරීම, (ඊ) විශිෂ්ටත්වයේ මධ්‍යස්ථාන සමග සම්බන්ධතා ගොඩනැගීම, (උ) කාර්ය මණ්ඩල, පීඨ සහ අධ්‍යයනාංශයන්ගේ කාර්ය ඵලය ඇගයීම සහ (ඌ) ප්‍රමුඛ විෂය ක්ෂේත්‍රයන්හි පහසුකම් උසස් කිරීම.

කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව යටතේ ස්ථාපිත විශ්වවිද්‍යාල පහළොව සහ මණ්ඩප තුන අතරින්, ඉගෙනුම සහ ඉගැන්වීම සඳහා නව ප්‍රවේශ හඳුන්වා දීමේ හැකියාව පවත්නා විශ්වවිද්‍යාල ඇත්තේ අතළොස්සකි. දශක තුනක් පුරා පවත්නා ඉතා පැරණි සහ ස්ථාපිත විශ්වවිද්‍යාල වෙනස්වීම් සඳහා පසුබට වන අතර සිදුවෙමින් පවත්නා විචල්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම ද ඉතාමත් සෙමින් සහ අපහසුවෙන් සිදු වෙමින් පවතී. මෙවැනි ආකල්ප සඳහා විවිධ හේතු පවතී. ඉන්

පළමුවැන්න වනුයේ බ්‍රිතාන්‍ය සම්ප්‍රදායට අනුව හැඩ ගැසුණු ආචාර්යවරුන් සිටීමයි. දෙවැන්න නම් ඵලදායි වෙනසක් ඇති කිරීම සඳහා පවත්නා අල්ප සම්පත් ප්‍රමාණය වන අතර අවසාන වශයෙන්, මානව සම්පත් සංවර්ධනයේ නවතම ආකල්ප උදෙසා නැඹුරු වී ඇති සංවිධානාත්මක කාර්ය මණ්ඩල සංවර්ධන ක්‍රමෝපායන්ගේ හිඟකමයි.

කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලයන්හි ඇතැම් පීය, තම උපාධිධාරීන්ට වෙළඳපොල බලවේගයන්වල දී සහ සේවා වියුක්තියේ දී ඇතිවන අභියෝග සඳහා මුහුණ දීමට හැකිවන අයුරින් නිපුණතා සංවර්ධනය කිරීමට මූලිකත්වය ලබාදෙමින් පවතී. මෙකී විශ්වවිද්‍යාලයන්හි විෂය මාලාවන් වෙළඳපොල බලවේගයන්ගේ ඉල්ලුමට, ගැළපෙන ලෙස සකසා ඇති අතර, ඒවායේ වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශනය, නිපුණතා සංවර්ධනය, සහ දැනුම කළමනාකරණය ආදිය ද එලෙසම සකසා ඇත. මෙම විශ්වවිද්‍යාල විසින් දේශීය මානව සම්පත් සංචිතය වෙත අගය එකතු කළ හැකි ආකාරයේ පාඨමාලා එක් කිරීමට කටයුතු යොදා ඇත.

අළුතින් පිහිටුවන ලද විශ්වවිද්‍යාලයන් උත්සාහ දැරුවද වෙළඳපොල අවශ්‍යතාව සහ නිපදවන ලද උපාධිධාරීන්ගේ ආකාරය අතර තවත් විශාල හිඩැසක් දක්නට ඇත. කෙසේවෙතත්, විශ්වවිද්‍යාල මගින් නිපදවන උපාධිධාරීන් සහ අධ්‍යයන නිදහස මෙන්ම රටේ පවත්නා රැකියා අවශ්‍යතාව අතර පවත්නා හිඩැස අවම කිරීම පිණිස නව ක්‍රමවේදයන් අත්හදා බලා ඇත. එවැනි පර්යේෂණයන් අතර, තොරතුරු තාක්ෂණය සොයා ගැනීමත් සමගම ඇති වූ විවෘත සහ දුරස්ථ ඉගෙනුම් වැඩ සටහන හඳුන්වා දිය හැක. මෙම ක්‍රමය මගින් ප්‍රත්‍යක්ෂ වනුයේ, සාම්ප්‍රදායික විශ්වවිද්‍යාල සඳහා ශිෂ්‍යයන්ගෙන් සහ කාර්ය මණ්ඩලවලින් ලැබෙන පීඩනයයි. ඊට සමානව, විදේශ විශ්වවිද්‍යාලයන්ට අනුබද්ධ පුද්ගලික උසස් අධ්‍යාපන ආයතන, වඩා ඉල්ලුමක් පවත්නා ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළව විවිධ උපාධි පාඨමාලා පිරිනමමින් පවතී. කෙසේ වෙතත් මෙම ආයතන, සමාගම් පනත යටතේ ආයෝජන මණ්ඩලයේ ලියාපදිංචි, විශ්වවිද්‍යාලයන්ට වඩා, වාණිජ සංවිධාන ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. එසේ හෙයින්, ශ්‍රී ලාංකේය විශ්වවිද්‍යාලයන් විසින් මුහුණ දෙනු ලබන ප්‍රධාන අභියෝගය වනුයේ, අධ්‍යයන නිදහස සහ වෙළඳපොලට අනුකූල වූ විෂය මාලාව අතර කැපී පෙනෙන තුලනයක් ඇති කිරීමයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්නා තවත් ප්‍රධාන ප්‍රතිරෝධයක් වනුයේ, විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය දේශපාලනීකරණයවීම හේතුවෙන් වෙනස් වීම සඳහා දක්වන විරෝධය සහ රටේ කැරලි කෝලාහලමය හිංසනය සමග විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ ඇති තීරණාත්මක සම්බන්ධයයි.

වෙනත් දකුණු ආසියානු රටවල මෙන් නොව, ශ්‍රී ලංකාව තුළ, උසස් අධ්‍යාපන අංශයේ ව්‍යාප්තිය සඳහා විශාල ලෙස දායක වූ තරුණයන් විසින් මෙහෙයවන ලද දේශපාලන ප්‍රචණ්ඩත්වයන්ගෙන් හෙබි ඉතිහාසයක් සහ උගත් තාරුණ්‍යය

අනුයුක්ත කර ගැනීම සඳහා ආර්ථික සහගාමී ව්‍යාප්තියේ සහ වෙනස්වීමේ ඌනතාවක් පවතී. එම නිසා, රටේ සාමාජීය සහ දේශපාලන ප්‍රවණතා යන සන්දර්භය යටතේ, උසස් අධ්‍යාපනයේ ප්‍රතිපත්ති සහ වෙනස්කම් යන අංශයන් ඉතා හොඳින් සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුයි.

සමාප්තිය

ව්‍යුහාත්මක සහ ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන්, ලොව පුරා, විශ්වවිද්‍යාලයන්ගේ සම්භාව්‍ය ආකෘතිය වෙනස් වෙමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය තුළින් ගම්‍ය වන අත්දැකීම වනුයේ, විශේෂයෙන්ම ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ අවකාශයන් හැඩ ගැස්වීමේදී, විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය බලවත් පීඩාවන්ට සහ ආතතීන්ට යටත්වීම හේතුවෙන්, ගෝලීය වෙනස්කම් සමග සහගමනය අසීරු වී ඇත. සම්පත් හිඟකම හෝ සම්පත් ඵලදායිතාවයේ අඩුපාඩු, වෙනස්වීමට ඇති කැමැත්ත අඩුකම, සහ මෙරට සංවර්ධන ඉලක්කයන් සහ සමාජ ව්‍යුහයන් සඳහා උපයෝගී කර ගත හැකි ගෝලීය ආකෘතීන්ගේ හිඟකම හේතුවෙන්, විශ්වවිද්‍යාල යල් පිනු හෝ අසම්බන්ධ ආයතන බවට පත්වීමේ තර්ජනයට මුහුණ පා ඇත. සමාජ පරිණාමයේ දී සහ දේශපාලන ස්ථාවරත්වයේ දී උසස් අධ්‍යාපනය විසින් ලබාදෙන ලද සහයෝගය අවතක්සේරුවට යටත් නොකළ යුතුයි.

ගෝලීය ප්‍රවණතාවන්ගෙන් හුදෙකලා නොවූ අපගේම විශ්වවිද්‍යාල ආකෘතියක් සංවර්ධනය කිරීමට හැකි වන අයුරින් පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණවල අවශ්‍යතාව පවතී. පීය හෝ අධ්‍යනාංශ විසින් අල්ප ලෙස හුදෙකලාව ගනු ලැබූ බාහිර වෙනස්කම් තුළින් ආන්තික බලපෑමක් ඇත. ගෝලීය සහ ප්‍රාදේශීය විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය අතර තීරණාත්මක සම්බන්ධයක් ස්ථාපිත කරනු වස්, තීක්ෂණ බුද්ධියක්, සැලසුම්කරණයක්, වගකීම, කාර්යක්ෂමතාව සහ අධ්‍යයන ඵලදායිතාව වඩා දියුණු කරන අන්දමේ ක්‍රියාවලියක් අවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත්, මේ සඳහා වන සමාජීය සහ දේශපාලන වටාපිටාව විචල්‍යතාවන්ට සහෝපකාරී විය යුතුයි. වාමාංශික අරගල දෙකක් සහ වසර 30 ක අඛණ්ඩ බෙදුම්වාදී යුද්ධයකට මුහුණ පෑ රටක් ලෙස, සැමට නිදහස් අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ සංකල්පය මත පිහිටා ඇති පද්ධතියක ප්‍රබල වෙනස්කම් සිදු කිරීම අසීරු වේ. කෙසේ වුවද, ශීඝ්‍ර ලෙස වෙනස් වෙමින් පවත්නා රටක පසු නොබැස ඉදිරියට යෑම සඳහා සමස්ත පද්ධතියේම ඵලදායී වෙනස්කම් ඇති කළ යුතු සාධක ලෙස මෙම අංශ හඳුනාගත යුතුයි.